

Dorpsstraat 61, Hoeselt

Een Archeologienota

Auteur:

R.R. Datema (veldwerkleider)

Autorisatie:

J.A.G. van Rooij (OE/ERK/Archeoloog/2017/00169)

Colofon

VEC Nota 176

Dorpsstraat 61, Hoeselt. Een Archeologienota

Vlaams Erfgoed Centrum bvba

Auteur: R.R. Datema

In opdracht van: Vertrouwelijk

Foto's en tekeningen: Vlaams Erfgoed Centrum, tenzij anders vermeld

© Vlaams Erfgoed Centrum bvba, Sint-Michiels, Brugge, juni '17

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van Vlaams Erfgoed Centrum bvba.

Vlaams Erfgoed Centrum bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek

ISSN 2506-7486

Vlaams Erfgoed Centrum

Ten Briele 14 bus 15

8200 Sint-Michiels, Brugge

Tel + 32 (0)16 39 47 96

info@vlaamserfgoedcentrum.be

www.vlaamserfgoedcentrum.be

Inhoud

1	Verslag van resultaten van het bureauonderzoek	5
1.1	Beschrijvend gedeelte	5
1.1.1	Administratieve gegevens	6
1.1.2	Archeologische voorkennis	8
1.1.3	Huidig gebruik	8
1.1.4	Beschrijving van de geplande werken	10
1.1.5	Juridisch kader	14
1.1.6	Doelstelling en vraagstelling	15
1.2	Assessmentrapport	16
1.2.1	Beschrijving van de aardwetenschappelijke waarden	16
1.2.2	Beschrijving van bekende archeologische waarden	21
1.2.3	Beschrijving van de historische situatie, mogelijke verstoringen en bouwhistorische waarden	22
1.2.4	Potentieel tot kennisvermeerdering, verwachting en conclusie	34
1.2.5	Samenvatting	35
	Literatuur	36
	Geraadpleegde websites	36
	Lijst van afbeeldingen en tabellen	36

Bijlage 1 Plannenlijst

Tabel 1. Overzicht van de verschillende (pre)historische perioden.

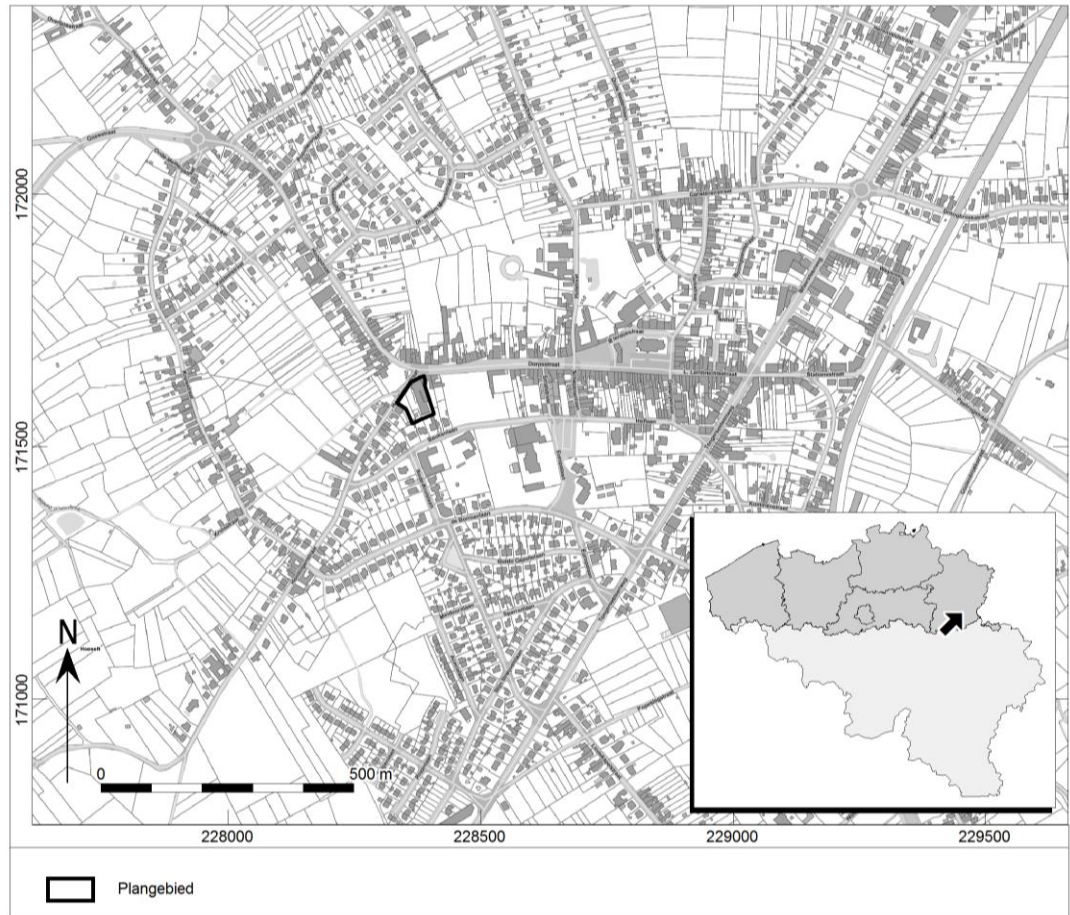
Periode	Tijd in jaren	
Nieuwste tijd:		19 ^e E - heden
Nieuwe tijd:		16 ^e E - 18 ^e E na Chr.
Middeleeuwen:		5 ^e E - 15 ^e E na Chr.
Late Middeleeuwen	13 ^e E - 15 ^e E na Chr.	
Volle Middeleeuwen	10 ^e E - 12 ^e E na Chr.	
Vroege Middeleeuwen C / Karolingische periode	8 ^e E - 9 ^e E na Chr.	
Vroege Middeleeuwen B / Merovingische periode	6 ^e E - 8 ^e E na Chr.	
Vroege Middeleeuwen A / Frankische periode	5 ^e E - 6 ^e E na Chr.	
Romeinse tijd:		57 voor Chr. - 402 na Chr.
IJzertijd:		800 - 57 voor Chr.
Late IJzertijd	250 - 57 voor Chr.	
Midden-IJzertijd	475/450 - 250 voor Chr.	
Vroege IJzertijd	800 - 475/450 voor Chr.	
Bronstijd:		2100/2000 - 800 voor Chr.
Neolithicum (Jonge Steentijd):		5300 - 2000 voor Chr.
Finaal-Neolithicum	3000 - 2000 voor Chr.	
Laat-Neolithicum	3500 - 3000 voor Chr.	
Midden-Neolithicum	4500 - 3500 voor Chr.	
Vroeg-Neolithicum	5300 - 4800 voor Chr.	
Mesolithicum (Midden-Steentijd):		ca. 9500 - 4000 voor Chr.
Paleolithicum (Oude Steentijd):		tot 10 000 voor Chr.

Bron: Onderzoeksbaldans Vlaanderen

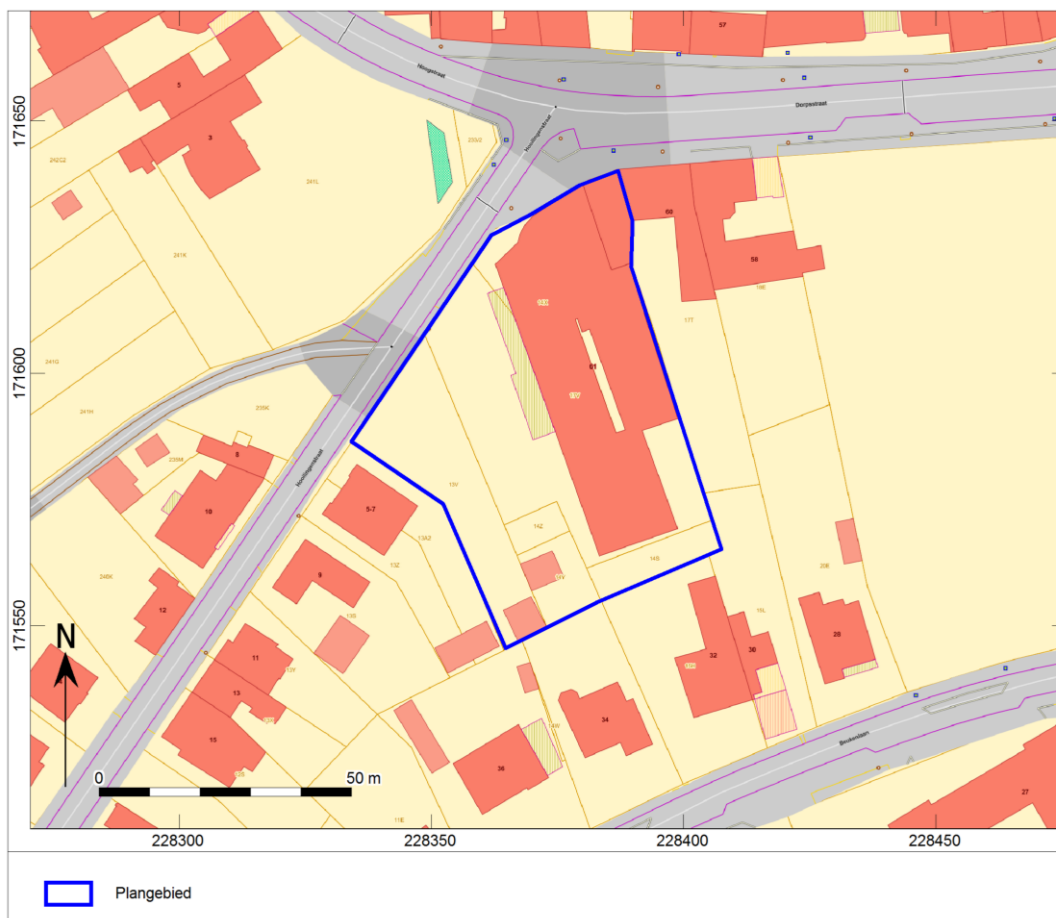
1 Verslag van resultaten van het bureauonderzoek

1.1 Beschrijvend gedeelte

In opdracht heeft Vlaams Erfgoed Centrum in juni 2017 een archeologienota opgesteld naar de archeologische waarde van de locatie Dorpsstraat 61 in Hoeselt (afb. 1 en 2). De archeologienota bestaat uit een bureauonderzoek en is uitgevoerd naar aanleiding van de voorgenomen bouw van een handelsruimte met appartementen.

Afb. 1. Locatiekaart van het plangebied.

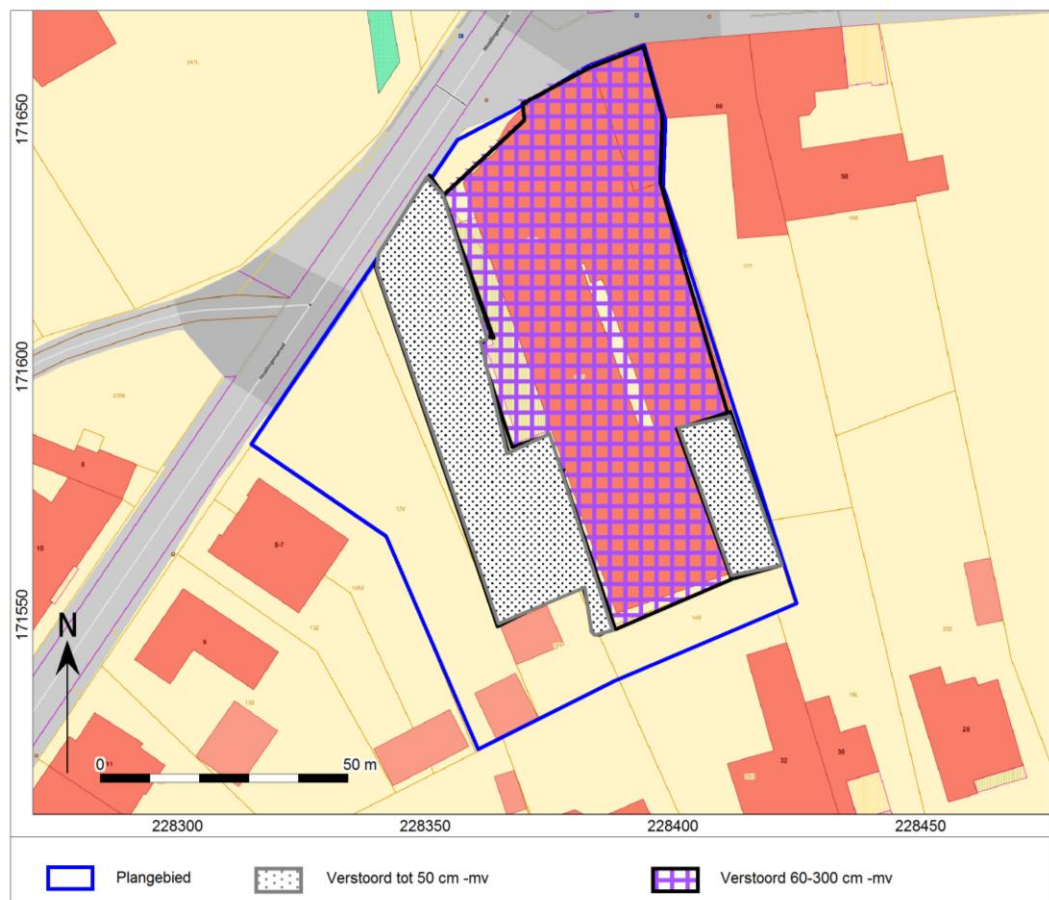
Afb. 2. Aanduiding van het uit te voeren archeologisch onderzoek op het plan van de bestaande toestand op het terrein.

1.1.1 Administratieve gegevens

Uitgevoerde fasen binnen archeologienota:	Bureauonderzoek
Aanleiding:	Bouwwerkzaamheden
Locatie:	Dorpsstraat 61
Plaats:	Hoeselt
Gemeente:	Hoeselt
Provincie:	Limburg
Kadastrale gegevens:	Hoeselt, 1 ^e afdeling, sectie F, nrs. 13V, 14 S, 14X, 14Y, 14Z en 17V
Diepte bodemverstoring	Ca. 30-300 cm -mv (ca. 94-90 m TAW)
Oppervlakte plangebied	Ca. 3780 m ²
Coördinaten (bounding box; Lambertcoördinaten (EPSG:31370))	228.387 / 171.640 228.407 / 171.566 228.365 / 171.546 228.334 / 171.586

Projectcode	4190454
VEC-projectcode:	2017E155
Auteur:	J.A.G. van Rooij (OE/ERK/Archeoloog/2017/00169) R.R. Datema (bureauonderzoek)
Autorisatie: ¹	J.A.G. van Rooij (OE/ERK/Archeoloog/2017/00169)
Begindatum onderzoek:	6 juni 2017
Einddatum onderzoek:	15 juni 2017
Beheer en plaats documentatie:	Vlaams Erfgoed Centrum Ten Briele 14 bus 15 8200 Sint-Michiels, Brugge
Relevante thesaurustermen:	Bureauonderzoek, bouwwerkzaamheden

Op basis van de huidige situatie van het onderzoeksgebied zijn de volgende verstoorte zones vastgesteld (afb. 3):

Afb. 3. Verstoorte zones in het plangebied.

Op de oosthelft van het plangebied staat een winkelpand met erboven een woongedeelte. Hieraan vastgebouwd in de noordoosthoek van het plangebied is een huis waar de burelen en de kantine van de

¹ Jeroen van Rooij is een werknemer bij ADC ArcheoProjecten BV. ADC ArcheoProjecten voert onderzoek in onderaanneming uit voor het Vlaams Erfgoed Centrum.

winkel zijn ingericht. Op de eerste verdieping en zolder bevindt zich een appartement. Onder het huis is een kelder gestoken.

Het complex heeft een afmeting van ongeveer 60 x 24 m, de breedte van het zuidelijk deel bedraagt 16 m. Langs de west- en oostzijde ligt verharding en een strook parkeerplaatsen.

Het meest westelijke perceel van het plangebied is in gebruik als grasland. Op het zuidende ervan staat een schuur of loods van 6,5 x 6,5 m. Aan de noordoostzijde ervan, op het belendend perceel 14Y een schuur van 5 x 6,5 m in een strook gras.

De verstoring betreft voornamelijk de oosthelft van het plangebied. De diepte van de fundering van de bestaande bebouwing is niet bekend, maar zal variëren van 60-160 cm -mv. De verstoring door de kelder, met een afmeting van ca. 5 x 7 m, onder het woonhuis reikt vermoedelijk tot 300 cm -mv. Ondergrondse nutsleidingen liggen op variabele dieptes tussen 50 en 100 cm -mv. Ter plaatse van de verharding zal de verstoring zo'n 50 cm -mv zijn (afb. 4).

1.1.2 Archeologische voorkennis

Binnen en direct rond het plangebied is geen archeologische voorkennis op basis van eerdere onderzoeken.

1.1.3 Huidig gebruik

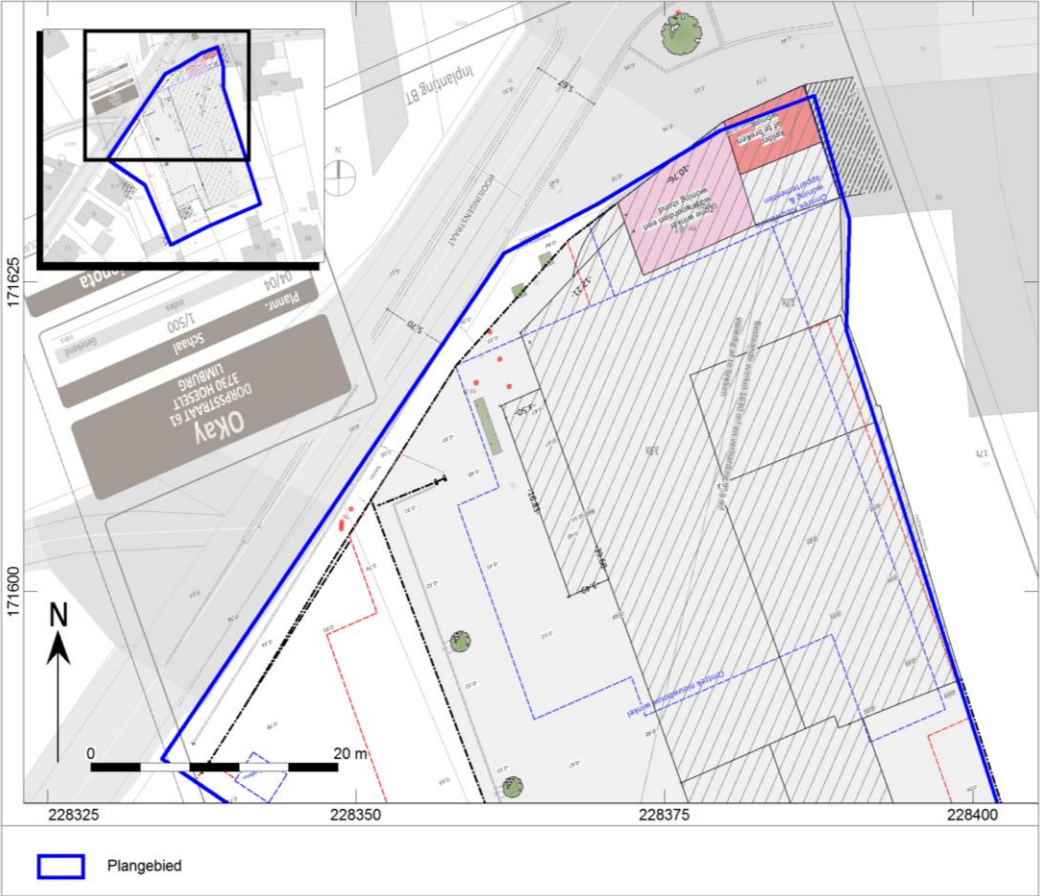
Het plangebied bevindt zich in de oostelijke helft van de gemeente Hoeselt, westelijk van de N730.

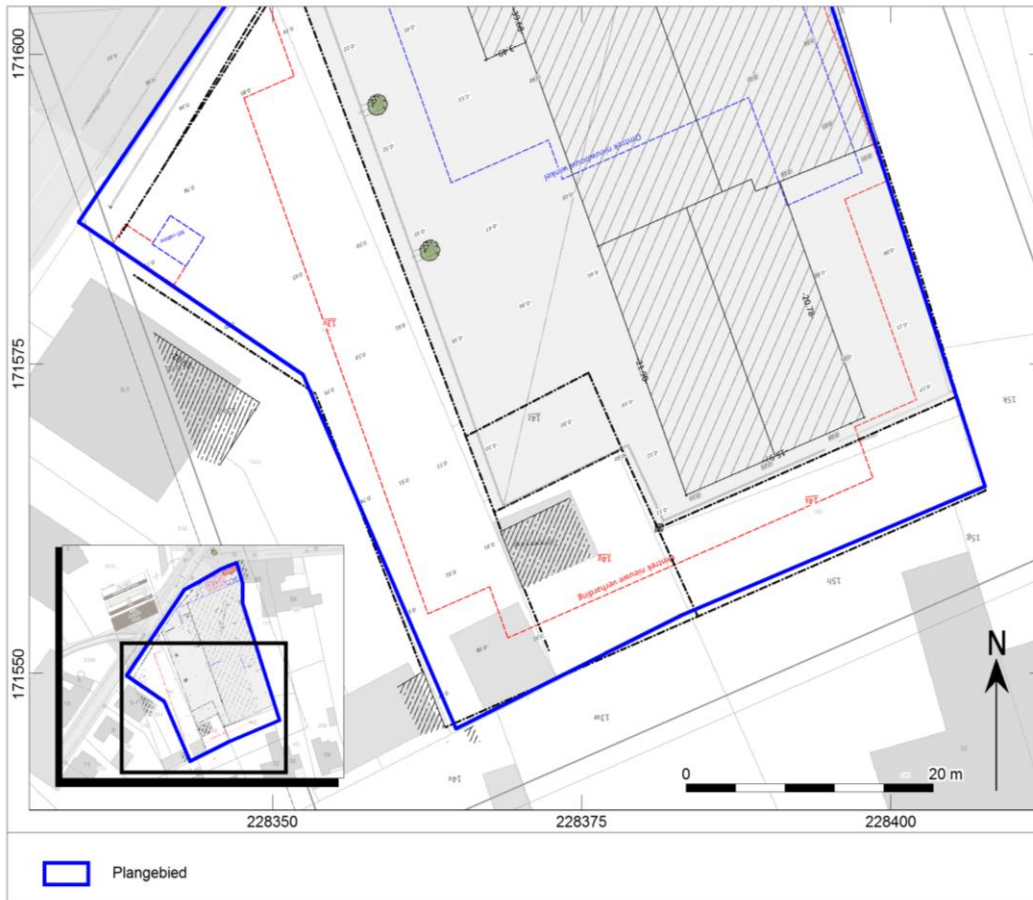
Ongeveer 300-400 m (noord)oostelijk ligt de oudste kern, zijnde het mottekasteel en de Sint-Stephanuskerk.

Het terrein op de hoek van de Hooilingenstraat en de Dorpsstraat is voor driekwart bebouwd en verhard, alleen een strook aan de west- en zuidzijde is in gebruik als grasland.

Van de bestaande bebouwing zijn geen plannen aanwezig, sonderingen moeten nog worden uitgevoerd. De af te breken woning is deels onderkelderd (afb. 4, opgeknipt in twee delen). Ter hoogte van het winkelgedeelte grenzend aan de straat heeft vroeger een woning gestaan. Ook is geen informatie beschikbaar over de aanwezigheid van ondergrondse kabels en leidingen. Volgens de vorige eigenaar van het terrein liggen er geen mazouttanks.

Een visuele inspectie van het plangebied heeft niet plaatsgevonden. Voor de beeldvorming is gebruik gemaakt van een recente luchtfoto.

Afb. 4. Kaart met de bestaande toestand van het plangebied.

1.1.4 Beschrijving van de geplande werken

De geplande werken betreffen de afbraak van de bestaande bebouwing, het verwijderen van verharding, riolering en andere ondergrondse leidingen, gevolgd door de nieuwbouw van een handelsruimte met voorliggende appartementen, de aanleg van een nieuwe parking en groenvoorziening. Tevens wordt een nieuwe MS-cabine geïnstalleerd.

Omwille van de leesbaarheid is de aangeleverde technische tekening van de toekomstige situatie opgeknipt in twee delen (afb. 5). Op de tekening met de uitgravingsdieptes zijn ook de riolering en de aan te leggen putten aangegeven (afb. 6).

De nieuwbouw komt in dezelfde zone van de huidige bebouwing. In het verlengde van de huizenrij oostelijk van het perceel worden appartementen gebouwd met er achter de handelsruimte. Deze laatste komt op enkele meters uit de perceelsgrens te liggen ten behoeve van een evacuatie route en groenzone.

De funderingsstroken voor de handelsruimte worden 60 cm –mv ingegraven, de aanzet van de funderingszolen op 160 cm –mv. Voor de vloerplaat van de ruimte is geen afgraving nodig. De nulpas van de nieuwe ruimte komt ongeveer 50 cm hoger dan de huidige nulpas om het niveauverschil met de erbij te betrekken percelen te verkleinen.

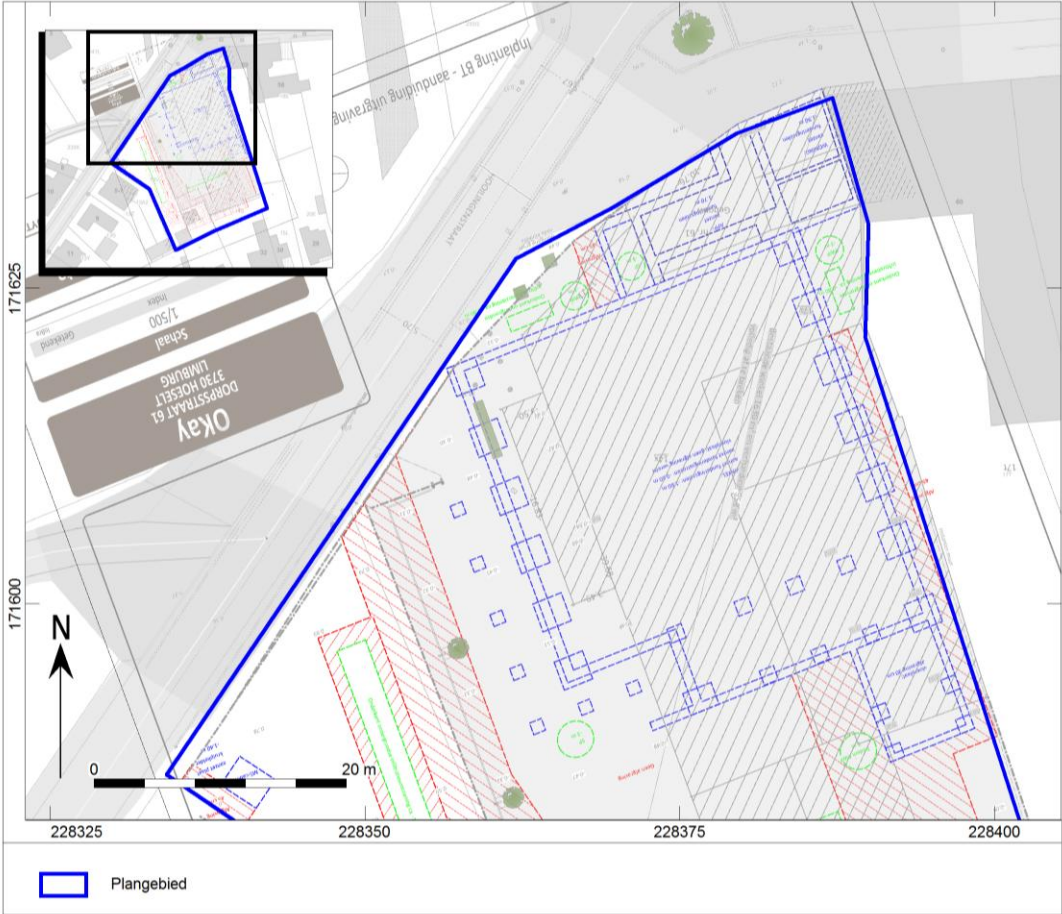
De aanzet van de funderingszolen van de appartementen zullen op 170, respectievelijk 190 cm –mv komen te liggen.

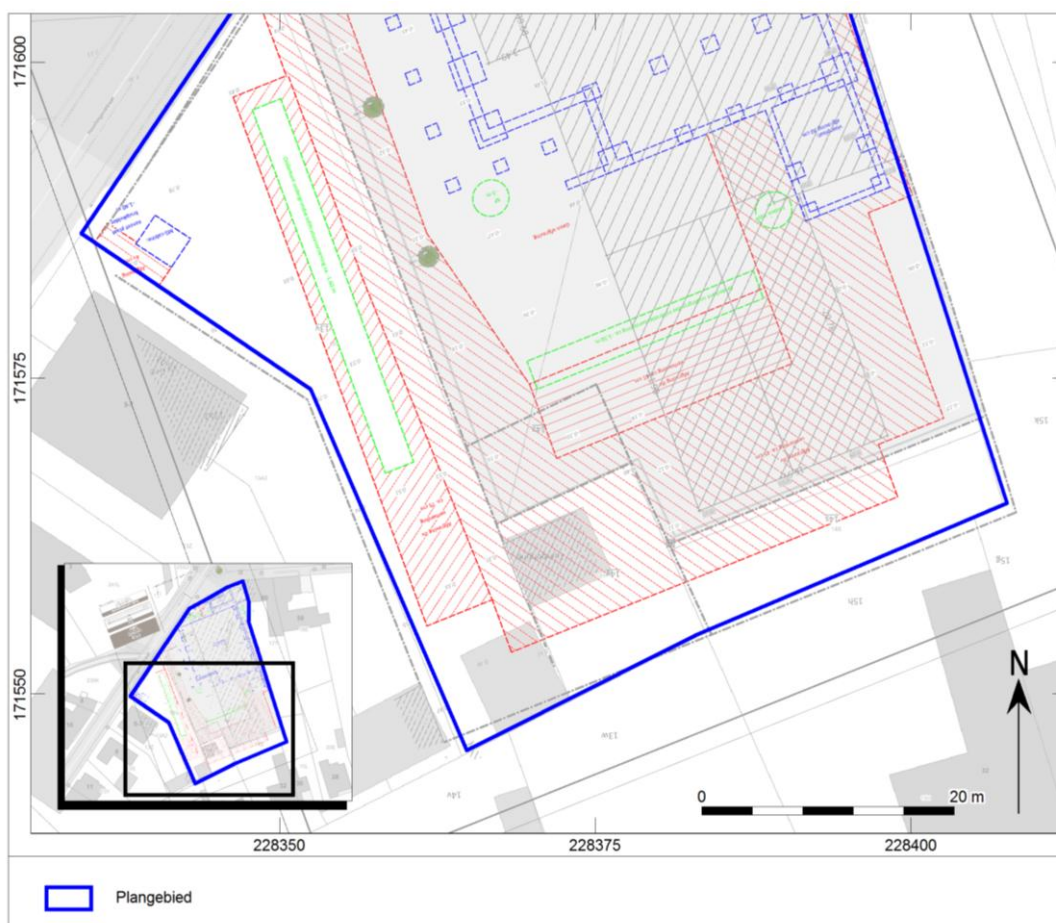

Afb. 5. Plantekening van de toekomstige situatie van het plangebied.

Ten behoeve van het te verhardende deel (parking) zal de grond 45 tot 75 cm worden afgegraven. Direct zuidelijk van het meest oostelijke appartement wordt een RW-put ingegraven tot 300 cm –mv (afb. 6). De onderzijde van de naastgelegen infiltratievoorziening komt op 80 cm – mv te liggen. Bij de zuidrand van de handelsruimte is een RW-put geprojecteerd, eveneens tot 300 cm -mv. Iets zuidwestelijk hiervan komt een ondergrondse infiltratievoorziening waarvan de onderkant op ca. 150 cm –mv komt. Een dergelijke voorziening op het meest westelijke perceel wordt tot 160 cm diepte ingegraven. Langs de noordrand komen nog twee putten (RW en SP, tot 300 cm –mv). In de uiterste noordwesthoek van het plangebied is een MS-cabine geprojecteerd waarvan de bodemplaat op 140 cm –mv zal komen. Volgens de aangeleverde plantekening worden een nader te bepalen aantal bomen aangeplant, voornamelijk aan noordwest- en zuidzijde. Aan de noordwestzijde en op de parking komen struiken te staan. Het is de bedoeling een maximale groene afscheiding te maken naar de omliggende percelen.

Afb. 6. Plantekening met de uitgravingsdieptes voor het plangebied.

De consequentie van de voorgenomen ingrepen kan zijn dat eventuele aanwezige waardevolle archeologische resten in de ondergrond worden aangetast.

1.1.5 Juridisch kader

Artikel 5.4.1. (01/06/2016- 22/02/2017)

Een bekrachtigde archeologienota zoals vermeld in artikel 5.4.8 wordt bij de aanvraag van een stedenbouwkundige vergunning met ingreep in de bodem toegevoegd in volgende situaties:

- 1° aanvragen met betrekking tot percelen die gelegen zijn in een voorlopig of definitief beschermde archeologische site;
- 2° aanvragen waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 100 m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de vergunning betrekking heeft 300 m² of meer bedraagt en waarbij de betrokken percelen geheel of gedeeltelijk gelegen zijn in archeologische zones, opgenomen in de vastgestelde inventaris van archeologische zones;
- 3° aanvragen waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000 m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de vergunning betrekking heeft 3000 m² of meer bedraagt en waarbij de percelen volledig gelegen zijn buiten archeologische zones, opgenomen in de vastgestelde inventaris van archeologische zones.

Voor de toepassing van het eerste lid, 2° en 3°, op terreinen zonder kadastraal nummer geldt de totale oppervlakte van de hele werf van het te vergunnen werk.

De aanvrager van een stedenbouwkundige vergunning wordt van die verplichting vrijgesteld:

- 1° indien de aanvraag betrekking heeft op een gebied waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt, zoals vastgesteld door de Vlaamse Regering;
- 2° indien de aanvraag betrekking heeft op werkzaamheden binnen het gabarit van bestaande lijninfrastructuur en haar aanhorigheden;
- 3° indien de aanvrager een natuurlijke persoon of privaatrechtelijke rechtspersoon is, de totale oppervlakte van de ingreep

in de bodem minder dan 5000 m² beslaat, en de betrokken percelen volledig gelegen zijn buiten woongebied of recreatiegebied en buiten archeologische zones opgenomen in de vastgestelde inventaris van archeologische zones en buiten beschermde archeologische sites.

De Vlaamse Regering kan de nadere regels voor deze vrijstellingen bepalen.

Voor de toepassing van het derde lid, 3°, op terreinen zonder kadastraal nummer geldt de totale oppervlakte van de hele werf van het te vergunnen werk.

De aanvrager van een stedenbouwkundige vergunning met ingreep in de bodem kan een archeologienota indienen die in het kader van een vorige vergunningsaanvraag is bekrachtigd, als de stedenbouwkundige vergunning betrekking heeft op hetzelfde perceel of dezelfde percelen en als de ingreep in de bodem van de te vergunnen werken overeenkomt met de ingreep in de bodem van de werken omschreven in de bekrachtigde archeologienota.

De archeologienota werd vervaardigd naar aanleiding van een aanvraag voor een stedenbouwkundige vergunning. Op basis van de ligging van het plangebied in een nog niet vastgestelde zone, geldt een verplichting voor het opstellen van een archeologienota bij bodemingrepen groter dan of gelijk aan 1000 m², waarbij het perceeloppervlak groter of gelijk is aan 3000 m². Aangezien de geplande ingrepen in het te ontwikkelen gebied in totaal een oppervlakte van ongeveer 3780 m² beslaan, en daarmee de maximale onderzoeksgrenzen worden overschreden, dient de initiatiefnemer een archeologienota te overleggen waarin naar oordeel van de bevoegde overheid de archeologische waarde van het plangebied voldoende is vastgesteld.² Indien dit het geval is wordt deze archeologienota bekrachtigd en toegevoegd aan de vergunningsaanvraag. In het kader van dit proces heeft het in deze archeologienota beschreven onderzoek plaatsgevonden.

Het vaststellen van de archeologische waarde van een plangebied dient te gebeuren op grond van de Code van Goede Praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetector (versie 2.0). Het doel van de Code is om als een minimale standaard te dienen voor de kwaliteit van archeologisch onderzoek en het gebruik van metaaldetectoren in Vlaanderen.³

De eventuele vondsten en bijhorende documentatie die tijdens het archeologisch onderzoek worden verzameld, zullen voorlopig worden bewaard bij Vlaams Erfgoed Centrum bvba. Na afronding van het totale onderzoek zullen de vondsten en data worden overgedragen.

1.1.6 Doelstelling en vraagstelling

Voor het bureauonderzoek zijn de volgende onderzoeksvragen opgesteld:

- Zijn mogelijk archeologische waarden in het plangebied aanwezig, en zo ja, wat is de specifieke archeologische verwachting?
- Worden mogelijk archeologische resten bedreigd door de geplande werkzaamheden?

Het bureauonderzoek vormt binnen de archeologienota de eerste stap in het vaststellen van de archeologische waarde van het gebied. Het doel van het bureauonderzoek is het aan de hand van schriftelijke bronnen verwerven van informatie over bekende en/of verwachte archeologische waarden in het plangebied, om daarmee te komen tot een gespecificeerde archeologische verwachting. Daarbij worden onder andere de Centrale Archeologische Inventaris (CAI), relevante historische kaarten en informatiebronnen omtrent de ondergrond gebruikt.

² <https://geo.onroerenderfgoed.be>

³ Agentschap Onroerend Erfgoed, 2016

De beschrijving van de historische, archeologische en aardwetenschappelijke informatie is gebaseerd op het volgende bronmateriaal:

Aardkundige gegevens

- Quartairgeologische kaart 1:50.000
- Geomorfologische kaart
- Bodemkaart 1:50.000
- Hoogteverloopkaarten
- Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen
- Profielbeschrijvingen opgesteld bij opmaak van de bodemkaart

Archeologische gegevens

- Centrale Archeologische Inventaris (CAI)

Historische gegevens

- Kadasterplan
- Ferraris kaarten uit 1771-1778
- Atlas der buurtwegen 1840-1850
- Vandermaelenkaart 1846-1854
- Popp kaarten 1842-1879 (niet beschikbaar)
- Topografische kaarten 1870-1940
- Luchtfoto's 1971-2015
- Archeologische luchtfoto's (niet beschikbaar)

Externe partijen

- Vlaamse Landmaatschappij (niet geraadpleegd)
- Input Onroerend Erfgoed
- Regio-experts
- Literatuur
- Corine Landcover (niet geraadpleegd)
- Gemeente

Een aantal bronnen is niet geraadpleegd. Vlaamse Landmaatschappij en Corine Landcover niet omdat het plangebied in een stedelijke omgeving ligt. De heer T. Vanderbeken, consultant Ondergronds Erfgoed, leverde een uitsnede van de Villaretkaart voor het plangebied aan.

1.2 Assessmentrapport

1.2.1 Beschrijving van de aardwetenschappelijke waarden

Het onderzoeksgebied kenmerkt zich aardwetenschappelijk als volgt:

Bron	Informatie
Tertiaire kaart ⁴	Formatie van Bilzen (kaartcode Bi)
Quartairgeologische kaart 1:50.000 (afb. 7) ⁵	Profieltype 2: geen Holocene of Tardiglaciale afzettingen bovenop de Pleistocene sequentie ELPw eolische afzettingen (zand tot zandleem) uit het Laat-Pleistoceen), mogelijk Vroeg-Holoceen; en/of

⁴ <http://www.geopunt.be/kaart>

⁵ <http://www.geopunt.be/kaart>

Bron	Informatie
	HQ hellingafzettingen van het Quartair
Geomorfologie ⁶	Leemstreek
Bodemkaart 1:50.000 ⁷	OT: vergraven gronden (grootste deel plangebied) OB: kunstmatige gronden die door ingrijpen van de mens zijn gewijzigd of vernietigd (noordoosthoek plangebied)
Reeds verrichte boringen ⁸	Geen boringen binnen het plangebied. Meer noordoostelijk: - Kb34d93w-B298 , coördinaten: 228.243/171.806, 1881 0 - 80 cm -mv: slib, kiezels/grind 80-140 cm -mv: zand, wit, kwartshoudend 140-285 cm -mv: zand, kwartshoudend En verder zuidoostelijk: - Kb34d93w-B295 , coördinaten: 228.476/171.362, 1881 0 -200 cm -mv: slib, herwerkt 80-140 cm -mv: slib, afwisselend droog 140-285 cm -mv: alluvium, grijsachtig
Hoogtekaart ⁹	94,2-92,6 m TAW
Bodemerosie ¹⁰	Sterk erosiegevoelig

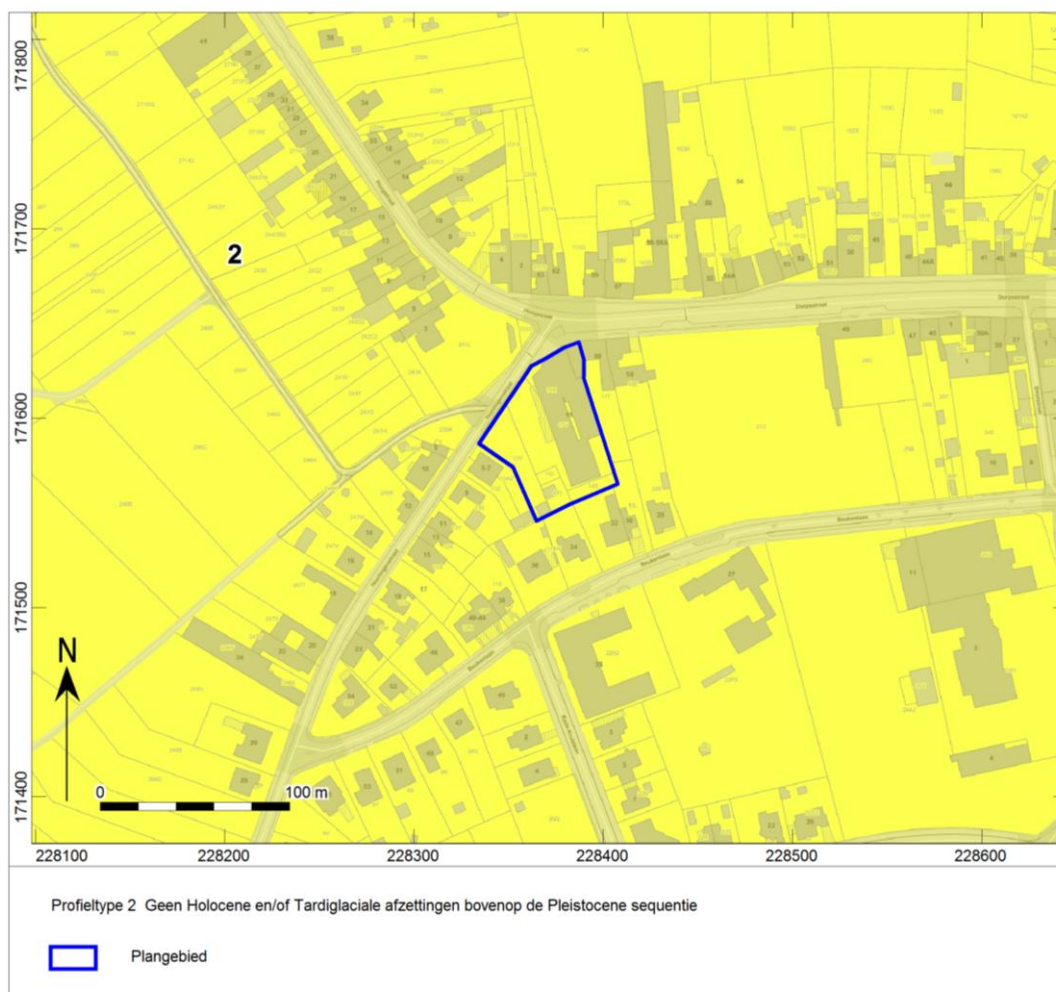
⁶ <http://www.geopunt.be/kaart>

⁷ <http://www.geopunt.be/kaart>

⁸ <http://www.geopunt.be/kaart>

⁹ <http://www.geopunt.be/kaart>

¹⁰ <http://www.geopunt.be/kaart>

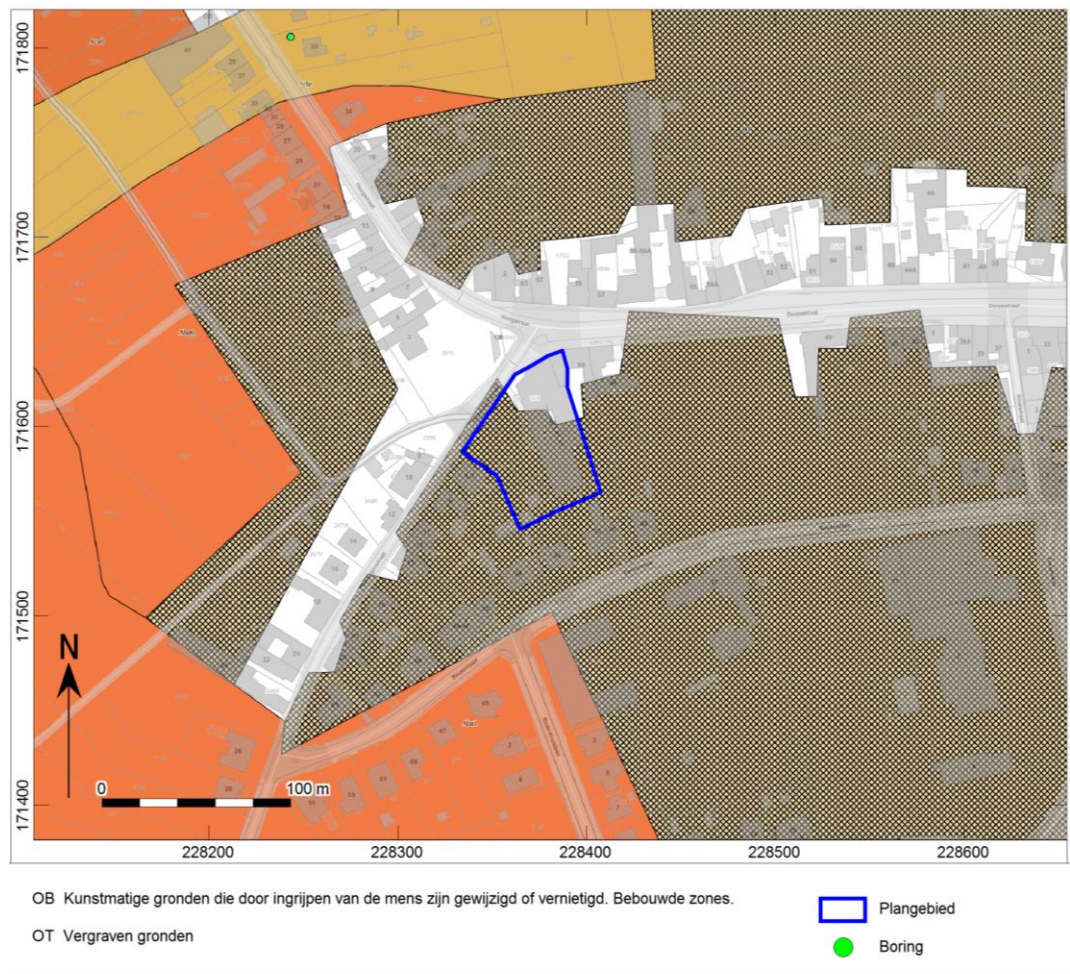
Afb. 7. Het plangebied op de Quartairgeologische kaart.

Volgens de Tertiaire kaart wordt de ondergrond van het plangebied met wijde omgeving gevormd door de Formatie van Bilzen. Dit zijn mariene zanden en kleien uit het Rupelien (Vroeg-Oligoceen, ca. 30 miljoen jaar geleden) toen ter plaatse van Nederland en het noordelijke deel van België een zee lag. De top laag bestaat uit wit zand met kleilaagjes.

Hoeselt is gelegen in de Haspengouwse leemstreek. Bestudering van de Quartairgeologische kaart wijst uit dat het Tertiair bedekt wordt door eolische afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen) of het Vroeg-Holocene. Tijdens de laatste ijstijd (Weichsel) daalde de zeespiegel waardoor grote delen van de Noordzee droogvielen. Krachtige noordwestelijke winden bliezen de sedimenten uit het Noordzeebekken op en transporteerden deze in oostelijke richting. Het grovere zand werd het eerst gededponeerd, de fijnere zand- en leemdeeltjes kwamen verder landinwaarts terecht.¹¹ De dikte van de Quartaire afzetting is op steile hellingen minder dan een meter, in de brede valleien van onder meer de Demer bedraagt de dikte 4 tot 10 m. Van een boring ongeveer 200 m noordoostelijk van het plangebied (B298, zie hierboven) bestond de bovenste 80 cm uit een omgewerkte laag slib en kiezels.

¹¹ Wesemael & De Langhe, 2016

Volgens de kaart komen hier geen Holocene afzettingen voor op het Pleistocene pakket (afb. 7). Doordat het terrein afloopt in zowel noordoostelijke als zuidoostelijke richting, samenhangend met riviertjes als de Demer, wordt het gebied geassocieerd als sterk erosiegevoelig.

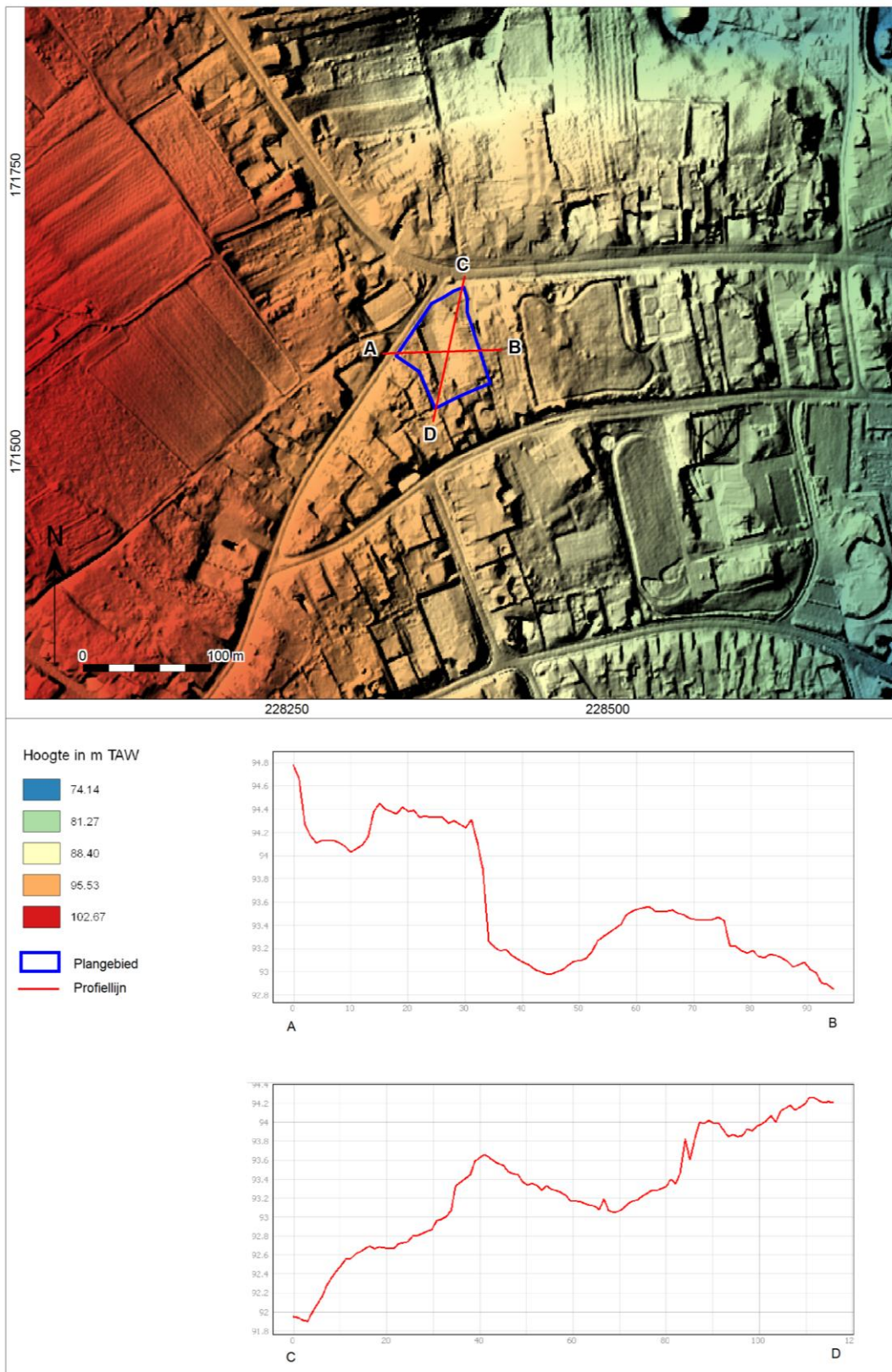

Afb. 8. Het plangebied op de bodemkaart.

Volgens de bodemkaart ligt het grootste deel van het plangebied in gronden die vergraven zijn. Alleen het noordoostelijk deel is aangemerkt als OB-zone, in dit geval een bebouwde zone (afb. 8). Waarop de classificatie 'vergraven grond' is gebaseerd, is onduidelijk. Historisch kaartmateriaal wijst op een langdurig agrarisch gebruik van de gronden.

Verder westelijk en zuidelijk bevinden zich droge leembodems met een textuur B horizont, meer naar het noorden zijn matig natte leembodems zonder profielontwikkeling gekarteerd. De laatste betreffen alluviale bodems, materiaal dat door rivieren en beken zoals de Demer, is afgezet. Deze zijn een kleine 100 m ten zuidoosten van het plangebied aangeboord op een diepte van bijna 5 m -mv. De bovenliggende lagen bestaan uit slib waarvan de top, tot 200 cm -mv, is omgewerkt.

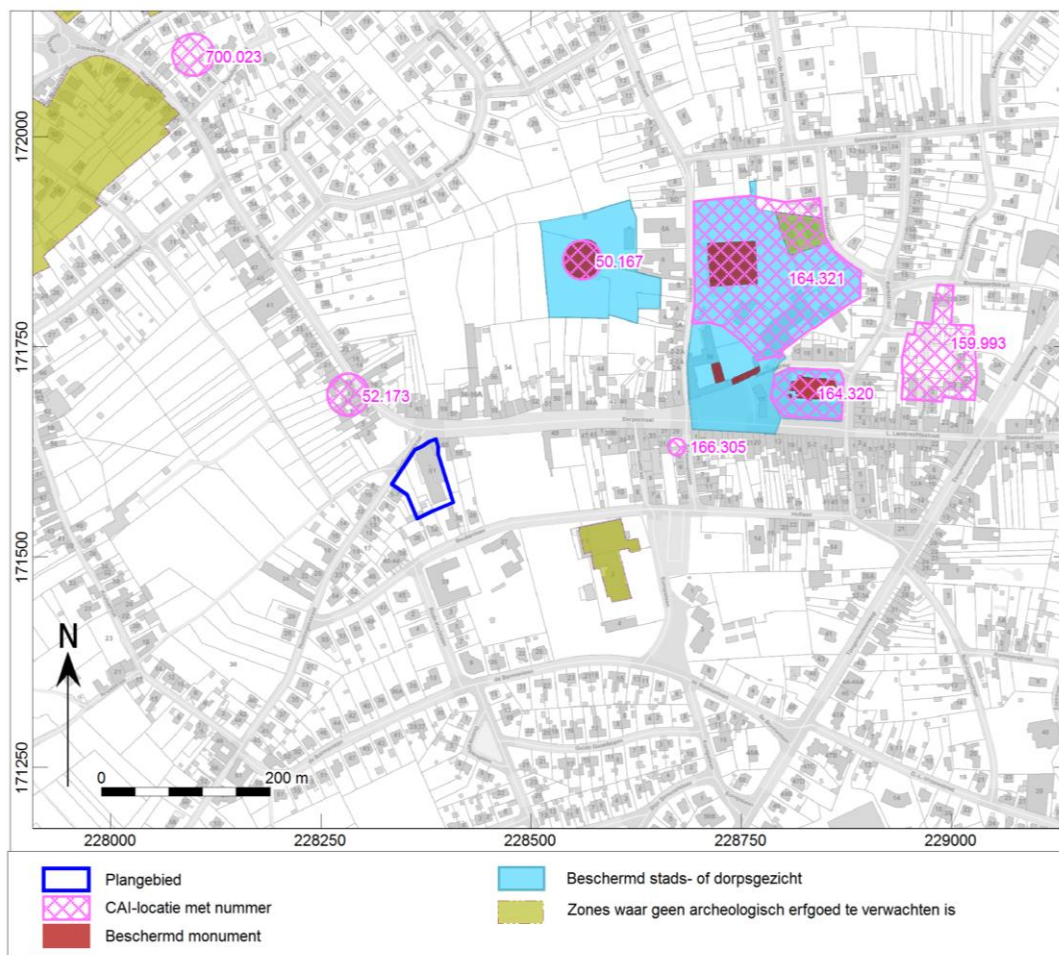
Het Digitaal Hoogte Model Vlaanderen laat zien dat het plangebied aan de oostrand van een soort plateau ligt alwaar het terrein afloopt in noordelijke, oostelijke en zuidelijke richting (afb. 9). De hoogtelijnen op een topografische kaart uit 1873 (zie hieronder) laten dit nog eens duidelijk zien. Opvallend is dan ook de slenk in de A-B profiellijn. Het lijkt erop of ter hoogte van de huidige parking aan de westzijde van de bebouwing de grond zo'n 70 cm is afgegraven.

Afb. 9. Het plangebied op het Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen (DHMV) en hoogteverloop terrein

1.2.2 Beschrijving van bekende archeologische waarden

Binnen en direct rond het onderzoeksgebied zijn in de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) van Onroerend Erfgoed geen meldingen bekend van archeologische waarden en ondergrondse bouwhistorische waarden. De dichtstbijzijnde melding ligt zo'n 80 m noordwestelijk (afb. 10).

Afb. 10. Uitsnede uit de Centraal Archeologische Inventaris van het onderzoeksgebied.

CAI nummer	Afstand t.o.v. plangebied	Datering	Omschrijving
50167	260 m ten noordoosten	Late Middeleeuwen	Versterking, mottekasteel met gracht
52173	80 m ten noordwesten	Romeinse tijd Volle en Late Middeleeuwen	Munten Munten
159993	570 m ten noordoosten	Laat-Romeinse tijd Vroege Middeleeuwen	Grondsporen, paalkuilen Graven/grafveld, scherven aardewerk
164320	450 m ten oosten	Vroege Middeleeuwen tot Nieuwe tijd	Kerk, parochiekerk Sint-Stephanus
164321	350 m ten noordoosten	Nieuwe tijd	Waterburcht, restanten en gracht
166305	270 m ten oosten	Nieuwe tijd	Waterput, 17 ^{de} eeuw
700023	520 m ten noordwesten	Laat-Neolithicum	Losse vondst gepolijst bijltje

De oudst gedateerde vondst betreft een gepolijst stenen bijltje uit het Laat Neolithicum. Deze werd in 2004 bij toeval aangetroffen in de bouwvoor tijdens bij het graven van een vijver (CAI 700023). Dergelijke bijlen worden vaak gevonden in of bij (voormalige) waterlopen of moerassen en beschouwd als rituele deposities. De vindplaats ligt aan de rand van de vallei van de Winterbeek.

Dat er ook vondsten uit de Romeinse periode zijn gedaan, is niet verwonderlijk gezien de nabije ligging van de Romeinse municipium en garnizoensplaats Tongeren (Atuatuca Tungrorum). Tachtig meter noordwestelijk van het plangebied zijn omstreeks 1972 Romeinse munten gevonden, naar het schijnt in een verborgen ruimte van een middeleeuws huis.¹² Op dezelfde plaats zijn ook munten uit de Volle en Late Middeleeuwen aangetroffen, onder meer Brabantse penningen (CAI 52173).

Grondsporen uit de Laat-Romeinse tijd, in de vorm van paalkuilen, kwamen aan het licht op ruim 550 m ten noordoosten van het plangebied. Schervenmateriaal leidde tot de datering van de kuilen. Dezelfde vindplaats leverde ook een aantal Merovingische vlakgraven op die oost-west waren georiënteerd. Dankzij het kalkgehalte van de bodem waren de beenderen nog redelijk intact. In de graven zijn scherven aangetroffen uit onder meer de Romeinse tijd (CAI 159993).¹³

Ongeveer 80 m westelijk ervan staat de in oorsprong pre-romaanse parochiekerk van Sint-Stephanus. Van het huidige gebouw stamt alleen nog de onderste geleding van de toren uit 10de eeuw (CAI 164320). Daarmee bevindt de oudste kern van Hoeselt zich enkele honderden meters ten noordoosten van het plangebied. Behalve de kerk is er het omgrachte mottekasteel uit de Late Middeleeuwen. In de kunstmatige heuvel zijn funderingen gevonden van een toren. Vermoed wordt dat hier een Karolingisch domein heeft gelegen waarin rond het jaar 1000 een grensversterking werd opgericht (CAI 50167).¹⁴

Uit de Nieuwe tijd dateren een waterput en een waterburcht. Bij verbouwingswerkzaamheden stuitte men in juni 2014 in een oude kelder op een ronde waterput van mergel. Een bodemscherf uit de vulling leverde als datering 17de eeuws op. Nadat de waarnemingen waren vastgelegd is de put achter een nieuwbouw-keldermuur weer aan het oog onttrokken (CAI 166305). In het park van het Instituut voor Katholiek Secundair Onderwijs liggen de resten van een 17de eeuwse vierkante waterburcht. Van deze versterking die afgebeeld staat op de Ferrariskaart resteert een hoektoren, de Bethaniatoren. De huidige gracht rond de toren is een restant van de oorspronkelijke vierkante omgrachting die nog bestond in 1844 en te zien is op de Atlas der Buurtwegen. Afbraak van het kasteel zal rond 1800 hebben plaatsgevonden (CAI 164321).

1.2.3 Beschrijving van de historische situatie, mogelijke verstoringen en bouwhistorische waarden

Historische situatie

Hoeselt of Hoesselt ligt even noordoostelijk van Tongeren dat in de Romeinse tijd een belangrijke plaats en garnizoensstad was. Binnen de gemeente Hoeselt zijn bij opgravingen en door toevalsvondsten verschillende resten (grondsporen, munten, funderingen van villae) uit de Romeinse periode aan het licht gekomen. Na de Romeinse tijd zijn er mensen in Hoeselt blijven wonen, getuige de vondst van een Merovingisch grafveldje. Het gebied maakte in die periode deel uit van het grondbezit van de Frankische vorsten. Uit de christelijke gemeenteschap van Tongeren en omgeving ontstond nog voor de Karolingische periode een zelfstandige moederparochie Hoeselt. In 1066 schonk de prins-bisschop van Luik de parochie Housle aan het kapittel van de O.L.Vrouwekerk van Hoei. De naam Housle komen we in oorkonden uit de 12de en 13de eeuw ook wel tegen als Hurle, Husle, Hurlo of Huselt. Sommigen veronderstellen dat de naam 'huis bij het bos' zou kunnen betekenen. Vanaf de 12de eeuw werden de vruchtbare gronden op de hellingen naar de Demervallei en aansluitende beken in cultuur gebracht. Er ontwikkelde zich een hoevenlandschap met omhaagde huisweiden en -boomgaarden, te midden van een uitgestrekt areaal aan akkers.

¹² Kunstkenner lichtte Romeinse munten uit geheime nis van laat-Gotisch huis, in Het Belang van Limburg, 29/3/1973.

¹³ Smeets, 2012

¹⁴ Claassen, 1970

Bouwhistorische schets

De oudste bebouwing is ten noordoosten en oosten van het plangebied te vinden. Het betreft de resten van het mottekasteel uit de 11de eeuw en de oudste vorm van de Sint-Stephanuskerk uit de 10de eeuw. Een volgende bouwphase van de kerk dateert uit de tweede helft van de 13de eeuw. Herbouw van het schip vond plaats in de tweede helft van de 18de eeuw.¹⁵

De in oorsprong vroeg 17de eeuwse waterburcht kasteel Ter Borch staat afgebeeld op de Ferrariskaart en de Atlas der Buurtwegen. De bouw vond plaats in de periode waarin het mode was voor magistraten en kooplieden landerijen op te kopen om daarop kasteelhoeven en luthoven te laten bouwen.

Op vrij korte afstand ten oosten van het plangebied ligt het kasteel van Bockrijck, een herenhoeve uit het eerste kwart van de 17de eeuw. Van het oorspronkelijk gesloten complex, zoals te zien op de Ferrariskaart, zijn in de 19de eeuw de zuid- en oostvleugel gesloopt zodat thans een L-vormig bouwblok resteert. Het reliet is geregistreerd als bouwkundig erfgoed. Een ander bouwkundig erfgoed betreft de kiosk bestaande uit een rieten dak gedragen door platanenstammen en bekroond door een kleine lantaarn. De kiosk, die op de parking nabij de kerk staat, komt al voor op een vroeg 20ste eeuwse foto.¹⁶

Historische kaarten

De historische situatie is op verschillende kaarten als volgt:

Bron	Jaartal	Historische situatie
Villaretkaart ¹⁷	1745-1748	Het plangebied ligt geheel in bouwland. Alleen bij de noordostrand is enige bebouwing zichtbaar. Iets oostelijker de herenhoeve Van Bockrijck. Meer naar het noordoosten zijn kasteel Ter Borch en de Sint-Stephanuskerk afgebeeld.
Ferraris kaarten ¹⁸	1771-1778	Binnen het noordoostelijke deel van het plangebied staan drie kleine huisjes of schuren, een vierde langs de zuidoostzijde. Het zuidwestelijke deel is in gebruik als boomgaard of tuin. Het terrein ligt op korte afstand van de wegen aan noordwest- en noordzijde (huidige Hooilingenstraat en Dorpsstraat). Langs de Dorpsstraat een vrij aaneengesloten bebouwing met tuinen op smalle kavels.
Atlas der buurtwegen ¹⁹	Ca. 1840-1850	Op deze kaart is het wegenverloop iets aangepast (verbreed) waardoor het plangebied er direct op aansluit. Door de oosthelft loopt NW-ZO een voetpad (sentier 82). In het noordoostelijk deel van het terrein eindigen delen van twee gebouwen op perceel 355. Het plangebied ligt overwegend op het grote perceel 359. Iets verder zuidwestelijk staat een U-vormige hoeve met schuur. Een deel van de bebouwing langs de Dorpsstraat is verdwenen.
Vandermaelen kaarten ²⁰	1846-1854	De situatie op deze kaart komt veelal overeen met die op de Atlas. Opvallend is dat het perceel waarop het grootste deel plangebied ligt, hier smaller is dan op Atlas. Het grondgebruik is bouwland. Ten noordwesten van de samenkomst van de Hooilingenstraat op de Dorpsstraat is een groot perceel weergegeven als heide (woeste grond).
Popkaarten	Na 1842	Is voor dit gebied niet beschikbaar
Topografische Kaart ²¹	1873	In het laatste kwart van de 19 ^{de} eeuw ligt het plangebied in bos (of boomgaard?). Het voetpad door het terrein is kennelijk niet meer in gebruik. De hoogtelijnen laten een geleidelijk aflopen van het terrein in noordoostelijke en zuidoostelijke richting zien. De

¹⁵ <https://geo.onroenderfgoed.be>

¹⁶ <https://geo.onroenderfgoed.be>

¹⁷ Uitsnede kaart ontvangen van T. Vanderbeken

¹⁸ Ferraris 1771-1778.

¹⁹ onbekend 1840-1850.

²⁰ Vandermaelen 1846-1854.

²¹ <http://www.cartesius.be/CartesiusPortal/>

Bron	Jaartal	Historische situatie
Topografische kaart	1904	U-vormige hoeve aan de zuidwestzijde is hier met de open zijde naar de Hooilingenstraat gekeerd, in tegenstelling tot vorige kaarten. Op het onbebouwde deel langs de Dorpsstraat, meer oostelijk van het plangebied, is een park aangelegd. De situatie rond de eeuwwisseling komt sterk overeen met die uit 1873. De bebouwing aan de zuidwestzijde bestaat hier uit drie gebouwtjes die elkaar net raken.
Topografische kaart ²²	1939	Door het plangebied lijkt weer een pad te lopen dat zich in zuidelijke richting voortzet door de landerijen. De hoeve aan de zuidwestzijde is verdwenen, evenals de oostvleugel van de herenhoeve Bockrijck, meer oostelijk langs de Dorpsstraat.
Luchtfoto ²³	1971	De luchtfoto uit 1971 is helaas niet scherp. Ruim de helft van het plangebied is bedekt met bos (of boomgaard?). Ook meer zuidelijk, langs de Beukenlaan, wordt gebouwd.
Luchtfoto ²⁴	1979-1990	Zo'n 15 jaar later is aan de zuidzijde in het parkbos een tuinhuisje of schuur te zien. Op het noordoostelijke deel van het terrein staat bebouwing en ook is een deel verhard. Verder zuidoostelijk, aan de overzijde van de Beukenlaan, ligt een atletiekbaan.
Luchtfoto ²⁵	2013-2015	Op een recente luchtfoto is goed te zien dat de oosthelft van het terrein in beslag wordt genomen door een bedrijfspand. Westelijk hiervan de bijbehorende parking. Het recent aangekochte perceel is in gebruik als grasland.

Afb. 11. Het plangebied op de Villaret kaart.

²² <http://www.cartesius.be/CartesiusPortal/>

²³ <http://www.geopunt.be/kaart>.

²⁴ <http://www.geopunt.be/kaart..>

²⁵ <http://www.geopunt.be/kaart..>

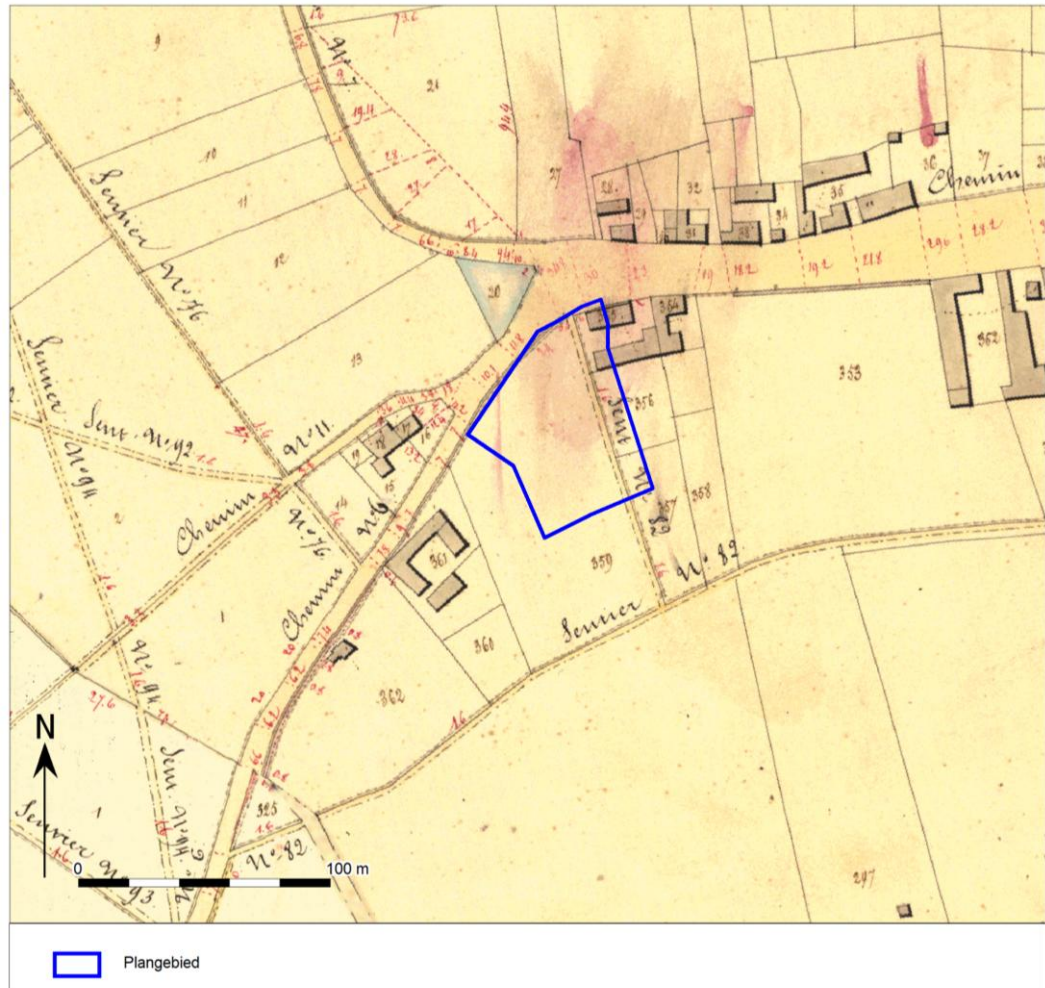
De Villaretkaart is genoemd naar Jean Villaret (1703-1784), ingenieur-geograaf bij het Franse hof en één van de makers. De kaart kwam tot stand na één van de Franse veroveringstochten door het Belgisch territorium (1745-1748). Een groep ingenieur-geografen werd op pad gestuurd om de recent veroverde gebieden te karteren. Villaret nam het gebied tussen Menen-Gent-Doornik tot Maastricht-Luik voor zijn rekening. In totaal bestaat de Villaretkaart uit meer dan tachtig kaartbladen. Door de zin voor detail bieden die een uniek zicht op de landstreken, een kwarteeuw vroeger dan de Ferrariskaart. Omwille van de duidelijkheid is het plangebied hier omcirkeld. Het is geheel in gebruik als bouwland. Alleen bij de noordostrand is enige bebouwing zichtbaar (afb. 11). Iets oostelijker de herenhoeve Van Bockrijck (verticale pijl). Meer naar het noordoosten zijn kasteel Ter Borch en de Sint-Stephanuskerk afgebeeld (horizontale pijlen).

Afb. 12. Het plangebied op de Ferraris kaart.

De Ferrariskaarten (Carte de Ferraris) zijn een verzameling van 275 gedetailleerde topografische kaarten van de Oostenrijkse Nederlanden. Zij kwamen tussen 1771 en 1778 tot stand onder leiding van Joseph de Ferraris, generaal bij de Oostenrijkse artillerie, veldmaarschalk in de Oostenrijkse Nederlanden. Het is de

eerste systematische en grootschalige kartering, zowel in “België” als in heel West-Europa.²⁶ In het noordoostelijke deel van het plangebied staan drie huisjes of schuren en een vierde langs de zuidoostzijde. Het zuidwestelijke deel is in gebruik als boomgaard of tuin. Het terrein ligt op korte afstand van de wegen Hooilingenstraat en Dorpsstraat. Het wegenverloop is naderhand aangepast. Langs de Dorpsstraat een vrij aaneengesloten bebouwing met tuinen op smalle kavels (afb. 12).

Afb. 13. Het plangebied op de Atlas der Buurtwegen.

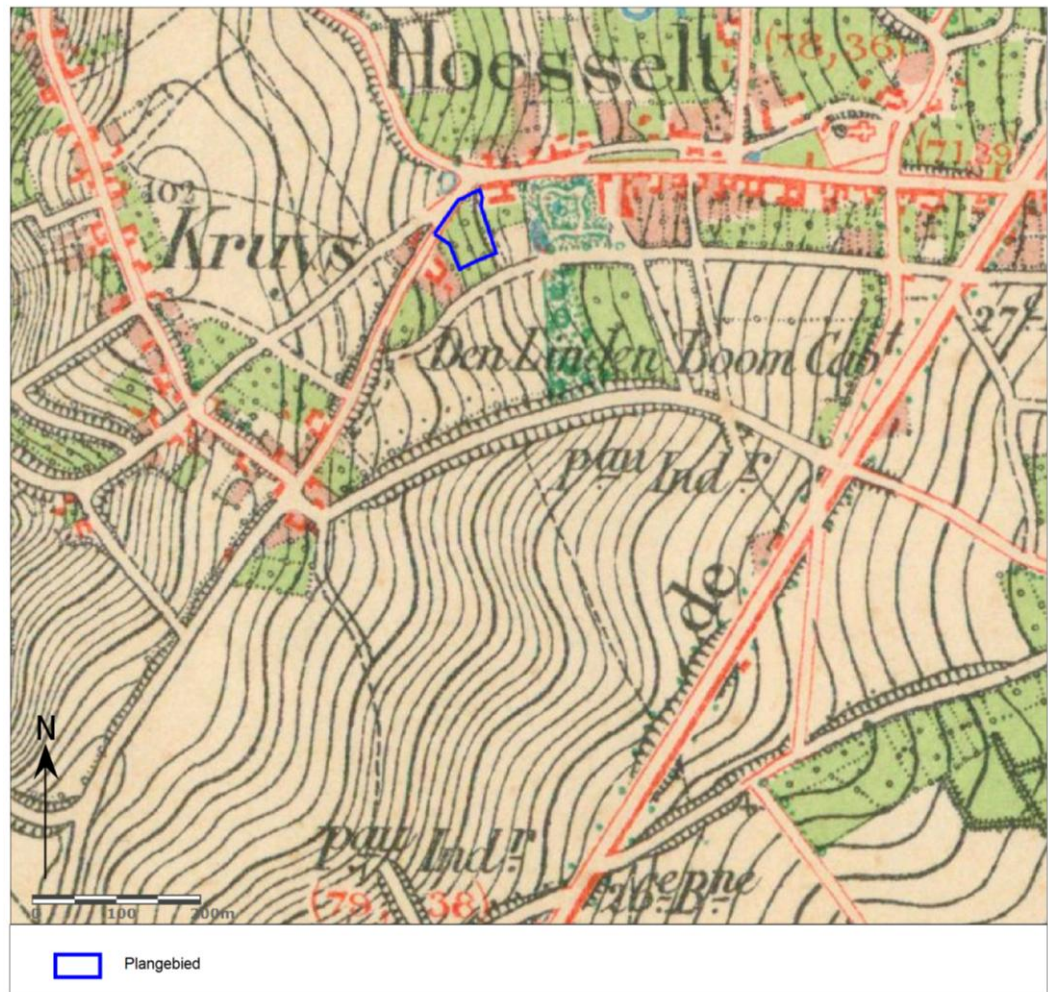
Circa 60 jaar later werd de Atlas der Buurtwegen uitgegeven. Dit is een verzameling van boeken met overzichts- en detailplannen, daterend van rond 1840. Rond het midden van de 19de eeuw is het wegenverloop kennelijk aangepast (verbreed) waardoor het plangebied er nu direct op aansluit. Door de oosthelft ligt NW-ZO een voetpad (sentier 82), dat verder zuidelijk uitkomt op een zuidwest-noordoost verlopend pad met hetzelfde nummer. In het noordoostelijk deel van het terrein reiken delen van twee gebouwen op perceel 355/356 tot binnen het plangebied. Het plangebied ligt overwegend op het grote perceel 359. Iets verder zuidwestelijk staat een U-vormige hoeve met schuur. Een deel van de bebouwing langs de Dorpsstraat is verdwenen (perceel 353, afb. 13).

²⁶ <http://nl.wikipedia.org/wiki/Ferrariskaarten>.

Afb. 14. Het plangebied op de Vandermaelenkaarten.

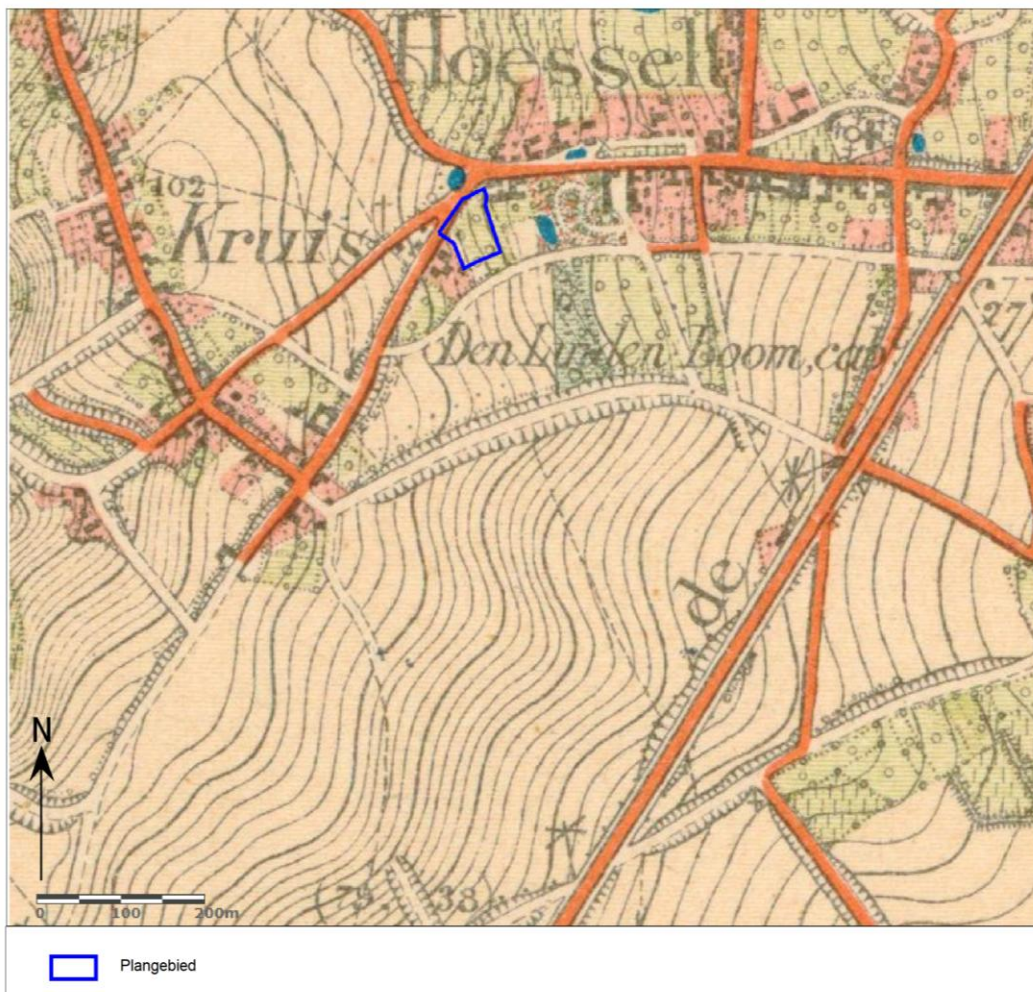
Een zestal jaar later zijn de Vandermaelenkaarten samengesteld. Dit is een verzameling historische kaarten gemaakt door Philippe Vandermaelen (1795-1869). Zijn "*Carte topographique de la Belgique*" is gemaakt tussen 1846 en 1854 op 250 folio's op schaal 1: 20.000. De situatie op deze kaart komt veelal overeen met die op de Atlas. Opvallend is dat het perceel waarop het grootste deel van het plangebied ligt hier smaller is dan op Atlas. Het grondgebruik is bouwland. Ten noordwesten van de samenkomst van de Hooilingsstraat op de Dorpsstraat is een groot perceel weergegeven als heide of woeste grond (afb.14).

Afb. 15. Het plangebied op een topografische kaart uit 1873.

Op een topografische kaart uit 1873, in de collectie van het Nationaal Geografisch Instituut (NGI)²⁷, ligt het plangebied in bos (of boomgaard?). Het voetpad door het terrein is kennelijk niet meer in gebruik. De hoogtelijnen laten een geleidelijk aflopen van het terrein in noordoostelijke en zuidoostelijke richting zien. De U-vormige hoeve aan de zuidwestzijde is hier met de open zijde naar de Hooilingenstraat gekeerd, in tegenstelling tot voorgaande kaarten. Op het onbebouwde deel langs de Dorpsstraat, meer oostelijk van het plangebied, is een park aangelegd (afb. 15).

²⁷ <http://www.cartesius.be/CartesiusPortal/>

Afb. 16. Het plangebied op een topografische kaart uit 1904.

Zo'n 30 jaar later is de situatie rond het plangebied nauwelijks veranderd, zoals de topografische kaart uit 1904 in de collectie van het NGI laat zien.²⁸ In plaats van de U-vormige hoeve aan de zuidwestzijde staan er nu drie aparte gebouwen (afb. 16).

²⁸ <http://www.cartesius.be/CartesiusPortal/>

Afb. 17. Het plangebied op een topografische kaart uit 1939.

Op de topografische kaart uit 1939, eveneens in de collectie van het NGI²⁹, is de situatie van het plangebied zelf niet gewijzigd. De bebouwing aan de zuidwestzijde lijkt te zijn verdwenen of mogelijk verplaatst. Van herenhoeve De Bockrijck, meer oostelijk langs de Dorpsstraat is de oostelijke vleugel afgebroken (afb. 17).

²⁹ <http://www.cartesius.be/CartesiusPortal/>

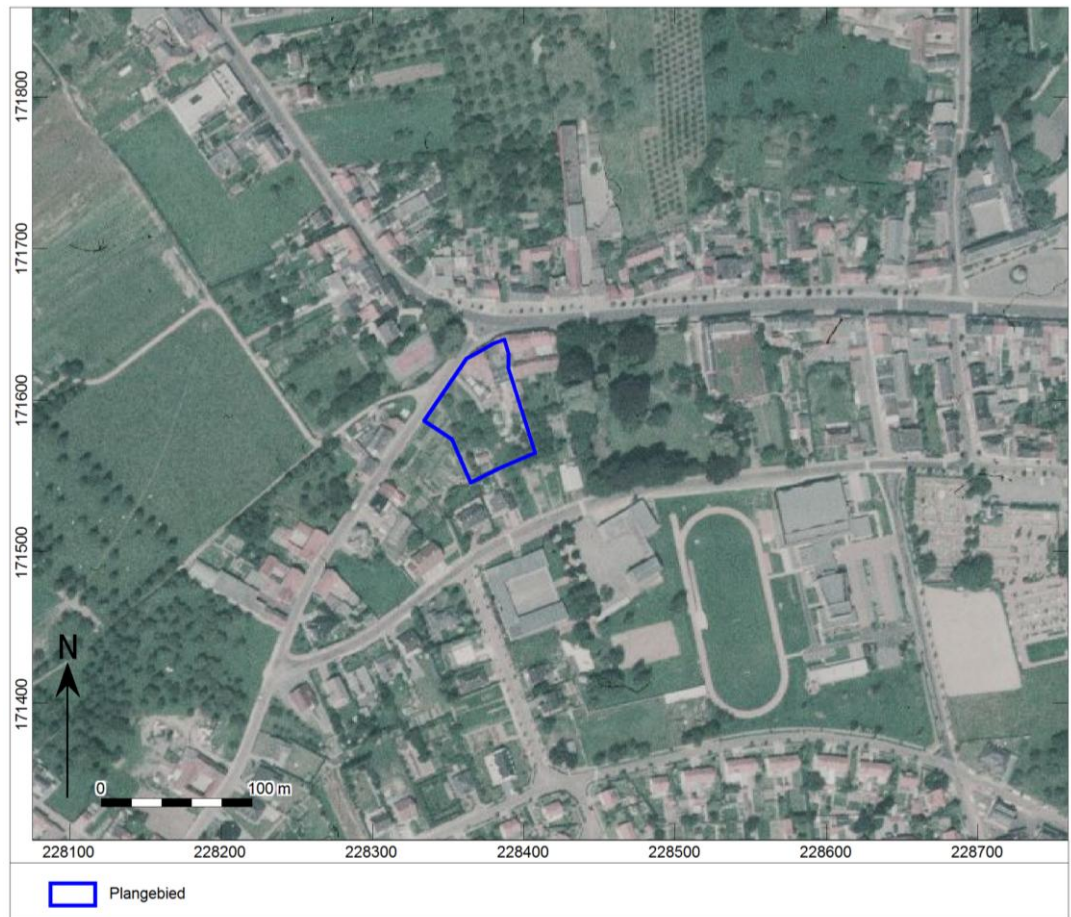

Afb. 18. Het plangebied op een luchtfoto uit 1971.

De luchtfoto uit 1971 is niet heel scherp. Ruim de helft van het plangebied is bedekt met bos of boomgaard (?). Op het oostelijke deel wordt gebouwd of is al bebouwing aanwezig. Ook meer zuidelijk, langs de Beukenlaan, vinden bouwactiviteiten plaats (afb. 18).

Zo'n 15 jaar later is aan de zuidzijde in het parkbos een tuinhuisje of schuurtje te zien. Op het noordoostelijke deel van het terrein staat bebouwing en is ook een deel verhard. Verder zuidoostelijk, aan de overzijde van de Beukenlaan, ligt een atletiekbaan (afb. 19).

Op een recente luchtfoto ligt op de oosthelft van het terrein een bedrijfspand. Westelijk en ook oostelijk hiervan verharde gedeelten met parking. Het recent aangekochte perceel is in gebruik als grasland (afb. 20).

Afb. 19. Het plangebied op een luchtfoto uit de periode 1979-1990.

Afb. 20. Het plangebied op een luchtfoto uit 2013-2015.

1.2.4 Potentieel tot kennisvermeerdering, verwachting en conclusie

De voor het bureauonderzoek opgestelde onderzoeksvraag *“Zijn mogelijk archeologische waarden in het plangebied aanwezig, en zo ja, wat is de specifieke archeologische verwachting?”* kan als volgt worden beantwoord:

Op basis van het geraadpleegde geologische kaartmateriaal bestaat de ondergrond van het plangebied uit eolische afzettingen die aan het eind van de ijstijden over het Tertiaire pakket werden afgezet (dekzand). Holocene of Tardiglaciale afzettingen komen er niet voor. Getuige een boring op enige afstand van het plangebied zal de dikte van de laag dekzand ongeveer 1 m bedragen en deze rust op een pakket mariene zanden en kleien uit het Tertiair.

Volgens de bodemkaart zijn de gronden rond het plangebied, die bestaan uit droge leembodems met een textuur B horizont, vergraven. Dit zal ook voor het plangebied gelden gezien de slenk die op de DTM hoogteprofiellijn A-B te zien is (afb. 9). Het terrein heeft zeker tot het midden van de vorige eeuw een agrarisch gebruik gekend als bouwland, tuin of boomgaard. Doordat het gebied iets afhelt in noordoostelijke tot zuidoostelijke richting zal in het verleden enige erosie door verspoeling van grond kunnen zijn opgetreden. Door de landschappelijk ligging, te midden van waterlopen als de Demer en de Winterbeek, kan het gebied al in een ver verleden aantrekkelijk zijn geweest voor bewoning.

Daarmee heeft het terrein een potentie voor sporen en resten vanaf het Laat-Paleolithicum tot de Late Middeleeuwen. Sporen uit het Laat-Paleolithicum en Mesolithicum, die doorgaans aan of direct onder het oude maaiveld te vinden zijn, zullen (indien ooit aanwezig) hier niet meer te verwachten zijn gezien het agrarisch gebruik en de bebouwing. Voor perioden vanaf het Neolithicum moet ook rekening gehouden worden met een nog deels intact sporenniveau (aardewerk, vuursteen, houtskool, metaal, glas, grondsporen van kuilen, paalgaten, greppels en ook graven). Op grond van de ligging van Hoeselt in de

directe nabijheid van de belangrijke Romeinse nederzetting Tongeren, wordt een duidelijke verwachting uitgesproken voor resten uit de Gallo-Romeinse periode. Op korte afstand is een Romeinse muntschat gevonden en op iets ruimere afstand ook grondsporen (paalkuilen). De laatste in samenhang met een Merovingisch grafveldje, zodat ook voor sporen uit de Vroege Middeleeuwen een verwachting geldt. Resten uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd worden er niet verwacht. Laatmiddeleeuwse bebouwing moet meer in de richting van de kerk en het mottekasteel worden gezocht. Restanten van de 18de eeuwse bebouwing die tot binnen het noordoostelijke deel van het plangebied reikte, zijn waarschijnlijk opgeruimd bij de bouw van de nog bestaande, onderkelderde woning.

De beantwoording van de overige onderzoeksvraag is als volgt:

- *Worden mogelijk archeologische resten bedreigd door de geplande werkzaamheden?*

De geplande werkzaamheden zullen eventueel aanwezige archeologische niveau's zeker aantasten. Allereerst wordt de bestaande bebouwing gesloopt. Onder het woonhuis in de noordoosthoek van het plangebied bevindt zich een kelder. Verder worden verharding, riolering en ondergrondse leidingen verwijderd.

De nieuwbouw komt in dezelfde zone van de huidige bebouwing. In het verlengde van de huizenrij oostelijk van het perceel worden appartementen gebouwd met er achter de handelsruimte. Deze laatste komt op enkele meters uit de oostelijke perceelsgrens te liggen.

De funderingsstroken voor de handelsruimte worden 60 cm –mv ingegraven, de aanzet van de funderingszolen op 160 cm –mv. Die van de appartementen iets dieper, namelijk op 170, respectievelijk 190 cm –mv.

Ten behoeve van het te verharden deel (parking) zal de grond 45 tot 75 cm worden afgegraven.

Rond de handelsruimte worden enkele putten ingegraven (RW en SP) tot 300 cm –mv. De onderzijde van de infiltratievoorzieningen onder de verharding zal op een diepte variërend van 80-150 cm –mv komen te liggen. In de uiterste noordwesthoek van het plangebied wordt de bodemplaat van de MS-cabine tot 140 cm –mv ingegraven.

Volgens de aangeleverde plantekening zal men voornamelijk langs de rand van het terrein zo'n 20 bomen en 15 struiken aanplanten.

Op grond van bodemkundige gegevens, het DTM-profiel en informatie over de bestaande bebouwing kan worden gesteld dat voor zo'n 75% van de oppervlakte van het plangebied de bodem tot in de archeologisch relevante laag is verstoord. Alleen het meest westelijke perceel (13V) zou nog gedeeltelijk intact kunnen zijn. Gezien het kleine percentage aan oppervlak waar verder onderzoek mogelijk aanwezige archeologische sporen aan het licht zou kunnen brengen, is de verwachting op kennisvermeerdering laag. Uit oogpunt van kosten-batenanalyse adviseert Vlaams Erfgoed Centrum hier geen verder onderzoek uit te voeren.

1.2.5 Samenvatting

De bestaande winkel met naastgelegen woonhuis op de hoek van de Hooilingenstraat en de Dorpsstraat te Hoeselt zal worden gesloopt om plaats te maken voor een handelsruimte, enkele appartementen en een parking. De nieuwbouw zal op dezelfde plaats verrijzen als de huidige.

De sloop van de bestaande bebouwing, waarbinnen een kelderruimte voorkomt, en verharding alsook het verwijderen van ondergrondse leidingen zullen eventueel aanwezige archeologische resten of niveau's aantasten. De ingrepen ten behoeve van de nieuwbouw zullen een verdere aantasting betekenen. Of er archeologische resten schuil gaan in de droge zandleemgronden, die volgens de bodemkaart vergraven zouden zijn, is onbekend.

Bestudering van aardkundig kaartmateriaal wijst uit dat de bodem bestaat uit een dunne laag dekzand. Deze vormt de archeologische relevante laag, de laag waarin sporen te verwachten zouden zijn.

Door de landschappelijke ligging van het gebied, dat iets afbelt naar de beekvalleien van Demer en Winterbeek, zal het al in het verre verleden voor mensen een aantrekkelijke vestigingsplaats zijn geweest. Een duidelijke verwachting geldt voor sporen uit de Gallo-Romeinse, op basis van enkele vindplaatsen in de omgeving en de ligging van Hoeselt nabij de belangrijke Romeinse nederzetting Tongeren. Ook geldt een verwachting voor de Vroege Middeleeuwen gezien de vondst van een Merovingisch grafveldje te midden van Romeinse grondsporen enkele honderden meters noordoostelijk. Bebouwing uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd wordt er niet verwacht op grond van historisch kaartmateriaal. De middeleeuwse kern ligt verder noordoostelijk, tussen het mottekasteel en de Sint-Stephanuskerk. Tot minstens het midden van de

vorige eeuw kende het plangebied een agrarisch grondgebruik als akker, tuin en boomgaard. Pas eind jaren '60 ontwikkelde zich op de oostelijke helft bebouwing.

Op grond van bodemkundige gegevens, het DTM-profiel en informatie over de bestaande bebouwing kan worden gesteld dat op zo'n 75% van het oppervlak van het plangebied de bodem tot in de archeologisch relevante laag is verstoord. Alleen het meest westelijke perceel (13V) zou nog gedeeltelijk intact kunnen zijn. Gezien het beperkte oppervlak waar verder onderzoek mogelijk archeologische sporen aan het licht zou kunnen brengen, is de verwachting op kennisvermeerdering laag. Uit oogpunt van kosten-batenanalyse adviseert Vlaams Erfgoed Centrum hier geen verder onderzoek uit te voeren.

Literatuur

- Agentschap Onroerend Erfgoed, 2016: Code van Goede Praktijk voor de uitvoering en rapportage over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren, versie 2,0.
- Claassen, A., 1970: Van Mottoren tot kasteel, Publicaties van het Gallo-Romeins Museum Tongeren 14.
- Desittere, M., 1963: Bibliografisch repertorium der oudheidkundige vondsten in Brabant (vanaf de Bronstijd tot de aan de Noormannen), Oudheidkundige Repertoria, III, 155.
- Ervynck, A., S. Debruyne, R. Ribbens, 2015: *Assessment; Een handleiding voor de archeoloog*. Onroerend Erfgoed, Beleidsdomein Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed.
- Ferraris, J., 1771-1778: *Kabinetskaart der Oostenrijkse Nederlanden en het Prinsendom Luik*.
- Jacobs, P., M. de Ceuleraire, E. Stevens & M. Verschuren, 1993: Philosophy and methodology of the new geological map of the Tertiary formations, Northwest Flanders, Belgium. *Bull Soc belge Géol* 102, Onbekend, 1840-1850: *Atlas der buurtwegen*.
- Smeets, M. 2012: Het archeologisch vooronderzoek aan de Kerkstraat te Hoeselt, onuitgegeven rapport, Kolmont Woonprojecten NV.
- Vandermaelen, F. , 1846-1854: *Cartes topographiques de la Belgique*.
- Wesemael, E. & H. De Langhe, 2016: *Archeologienota Hoesselt – Hoflaan, ARON bvba rapport 299*.

Geraadpleegde websites

- <http://nl.wikipedia.org/wiki/Ferrariskaarten>
- <http://www.geopunt.be/kaart>
- <http://www.cartesius.be/>
- <https://dov.vlaanderen.be/dovweb/html/index.html>
- <https://id.erfgoed.net>
- <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/>
- <http://www.hoeselt.be/home/geschiedenis>

Lijst van afbeeldingen en tabellen

- Afb. 1. Locatiekaart van het plangebied.
- Afb. 2. Aanduiding van het uit te voeren archeologisch onderzoek op het plan van de bestaande toestand op het terrein.
- Afb. 3. Verstoorde zones in het plangebied.
- Afb. 4. Kaart met de bestaande toestand van het plangebied.
- Afb. 5. Plantekening van de toekomstige situatie van het plangebied.
- Afb. 6. Plantekening met de uitgravingsdieptes voor het plangebied.
- Afb. 7. Het plangebied op de Quartairgeologische kaart.
- Afb. 8. Het plangebied op de bodemkaart.
- Afb. 9. Het plangebied op het Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen (DHMV) en hoogteverloop terrein
- Afb. 10. Uitsnede uit de Centraal Archeologische Inventaris van het onderzoeksgebied.
- Afb. 11. Het plangebied op de Villaret kaart.
- Afb. 12. Het plangebied op de Ferraris kaart.
- Afb. 13. Het plangebied op de Atlas der Buurtwegen.
- Afb. 14. Het plangebied op de Vandermaelenkaarten.
- Afb. 15. Het plangebied op een topografische kaart uit 1873.

- Afb. 16. Het plangebied op een topografische kaart uit 1904.
 Afb. 17. Het plangebied op een topografische kaart uit 1939.
 Afb. 18. Het plangebied op een luchtfoto uit 1971.
 Afb. 19. Het plangebied op een luchtfoto uit de periode 1979-1990.
 Afb. 20. Het plangebied op een luchtfoto uit 2013-2015.

Tabel 1. Overzicht van de verschillende (pre)historische perioden.

Bijlage 1 Plannenlijst

Projectcode	2017E155
Onderwerp	Plannenlijst
Plannummer	1
Type plan	Topografische kaart
Onderwerp plan	Locatiekaart van het plangebied.
Aanmaakschaal	onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	6-6-2017
Plannummer	2
Type plan	Topografische kaart
Onderwerp plan	Aanduiding van het uit te voeren archeologisch onderzoek op het plan van de bestaande toestand op het terrein.
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	6-6-2017
Plannummer	3
Type plan	Topografische kaart
Onderwerp plan	Verstoorde zones in het plangebied
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	8-6-2017
Plannummer	4
Type plan	Technische tekening
Onderwerp plan	Tekening van de bestaande toestand van het plangebied
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	6-6-2017
Plannummer	5
Type plan	Technische tekening
Onderwerp plan	Tekening van de toekomstige situatie van het plangebied
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	6-6-2017
Plannummer	6
Type plan	Technische tekening
Onderwerp plan	Tekening met de uitgravingsdieptes voor het plangebied
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	6-6-2017

Plannummer	7
Type plan	Quartairgeologische kaart
Onderwerp plan	Het plangebied op de Quartairgeologische kaart.
Aanmaakschaal	1:50.000
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	6-6-2017
Plannummer	8
Type plan	Bodemkaart
Onderwerp plan	Het plangebied op de bodemkaart.
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	6-6-2017
Plannummer	9
Type plan	Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen
Onderwerp plan	Het plangebied op het Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen (DHM) en hoogteverloop van het terrein.
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	6-6-2017
Plannummer	10
Type plan	CAI
Onderwerp plan	Uitsnede uit de Centraal Archeologische Inventaris van het onderzoeksgebied.
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	6-6-2017
Plannummer	11
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Het plangebied op de Villaret kaart.
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Analoog
Datum	7-6-2017
Plannummer	12
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Het plangebied op de Ferraris kaart.
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Analoog
Datum	6-6-2017
Plannummer	13
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Het plangebied op de Atlas der Buurtwegen.
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Analoog
Datum	6-6-2017
Plannummer	14

Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Het plangebied op de Vandermaelenkaarten.
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Analoog
Datum	6-6-2017
Plannummer	15
Type plan	Topografische kaart
Onderwerp plan	Het plangebied op de topografische kaart van 1873.
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	6-6-2017
Plannummer	16
Type plan	Topografische kaart
Onderwerp plan	Het plangebied op de topografische kaart van 1904.
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	6-6-2017
Plannummer	17
Type plan	Topografische kaart
Onderwerp plan	Het plangebied op de topografische kaart van 1939.
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	6-6-2017

Bijlage 2 Fotolijst

Projectcode	2017E155
Onderwerp	fotolijst
ID	18
Type	Luchtfoto
onderwerp	Het plangebied op een luchtfoto uit 1971.
ID	19
Type	Luchtfoto
onderwerp	Het plangebied op een luchtfoto uit de periode 1979-1990.
ID	20
Type	Luchtfoto
onderwerp	Het plangebied op een luchtfoto uit 2013-2015.